

Pasiūlymai Lietuvos pažangos strategijai „Lietuva 2030“ tobulinti

Ekspertų nuomonė

	Pasiūlymas	Autorius
Bendros pastabos		
1.	Siūlytina, kad dokumentas būtų praplėstas paragrafu apie aktyvų visų amžiaus grupių dalyvavimą ir jo skatinimą visuomeniniame gyvenime vietiniu, regioniniu ir valstybiniu lygmenimis, ypatingai skatinant įsitraukimą į vietos savivaldą.	Lietuvos jaunimo organizacijų taryba
2.	Kritikuotina, jog dabartinis strategijos dėstymo stilius yra pernelyg direktyvinis . Taip pat neįvardintos globalios tendencijos.	Žinių ekonomikos forumo diskusija
3.	Siūloma sukurti atskirą strategijos dalį „Pilietiškumas“ .	Žinių ekonomikos forumo diskusija
4.	Praplėsti strategiją dviem rodikliais – gyventojų perkamosios galios ir BVP vienam gyventojui.	R. Čapas (Lietuvos savivaldybių asociacija)
5.	Trūksta žmogaus ir nevyriausybių organizacijų akcentų.	J. Švedienė (Lietuvos darbo federacija)
6.	Lietuvą lyginti ne Europos Sąjungos, bet pasaulio kontekste.	Š. Birutis (Lietuvos pramonininkų konfederacija)
7.	Su strategijos patvirtinimu institucionalizuoti šio dokumento atnaujinimą ateityje: vykdyti nuolatinį jos atnaujinimo procesą, kurį atliktų jau egzistuojanti struktūra (pvz. Ministro Pirmininko tarnyba). Pagrindiniai reikalavimai: (1) kas nustatytą laiko tarpą (pvz. 5 metus) patvirtinti naują redakciją; (2) aktualios strategijos redakcijos numatomas laiko horizontas nebūtų mažesnis nei koks nors minimalus laiko tarpas (pvz. 20 metų). Tokia institucionalizacija gali sumažinti trumpalaikių politinių tikslų neigiamą įtaką strategijos poveikiui.	Lekt. M. Bileišis (Mykolo Romerio universitetas)
8.	Bendruomenių samprata : bendruomenė turi būti suvokiama aiškiais kategorijomis ir tai turėtų būti aišku strategijos tekste. Taip pat jos turėtų būti institucionalizuojamos, t.y. vadovaujamosi korporatistiniu, o ne pliuralistiniu resursų paskirstymo principu.	Lekt. M. Bileišis (Mykolo Romerio universitetas)
9.	Būtina akcentuoti valstybės globą mažiausiai socialiai apsaugotoms piliečių grupėms (kadangi dalis visuomenės visada lauks valdžios globos).	Doc. dr. V. Smalskys (Mykolo Romerio universitetas)
10.	Siekiant padėti pagrindus kūrybingumui, pilietinei bei tautiškai visuomenei ir kt., turi įsikišti valstybė (per švietimą, stažuotes ir pan.). Reikia kurti modernią visuomenę pasitelkiant valstybės valią .	Doc. dr. V. Smalskys (Mykolo Romerio universitetas)

11.	Labai svarbu, kad pradėdant nuo tikslų „Lietuva 2030“ kūrėjai nustatytų sąsają su „Europa 2020“ Europos Sąjungos strategija.	Ana Stankaitienė (Finansų ministerija)
12.	Akcentuoti, jog Šiaurės šalis šiuo metu yra ekonomiškai inovatyviausias ir perspektyviausias regionas, ir Lietuva nori orientuotis būtent į tokį ekonominį modelį , paremtą ne gamtiniais resursais, stambiaja pramone, o lanksčiomis moderniomis įmonėmis, inovacijomis, kylančiomis iš investicijų į mokslinius tyrimus,	Doc. dr. A. Ramonaitė (Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas)
13. V	Verta akcentuoti Skandinavijos šalims būdingą itin aukštą tarpusavio pasitikėjimo lygį , taip pat ir pasitikėjimą valdžios institucijomis, toleranciją . Tai ir sudaro pamatą išskirtiniam gyvenimo kokybės ir subjektyvios gerovės (laimės) lygiui šiose šalyse.	Doc. dr. A. Ramonaitė (Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas)
14.	Pagirtinas siekis semtis patirties iš tarptautinės erdvės, orientuojantis į gerovę sukūrusias Šiaurės regiono valstybes, tačiau galima lygiuoti ir į tokias šalis kaip JAV ar Singapūras . Singapūras tikėtų labiau nei Švedija, pvz. dėl mokesčių sistemos.	A. Leimontas („Sony Ericsson“)
15.	Integralumas į Šiaurės-Baltijos regioną yra nelanksti formuluotė. Integruojantis į šį regioną reikia turėti aukštus socialinius standartus bei redistribucinį gerovės modelį. Reikėtų kalbėti apie integraciją į vakarietišką gerovės erdvę , kurioje tarptų visi (redistribucinis, motyvacinis–korporacinis bei marginalinis) gerovės modeliai (Lietuvai labiausiai tikėtų motyvacinis-korporacinis).	Doc. dr. V. Smalskys (Mykolo Romerio universitetas)
16.	Orientuojantis į Šiaurės šalių modelį, reikėtų suderinti tam tikrus elementus , kaip pvz. apibrėžti socialinį dialogą, ypač darbdavių ir pavaldinių santykius.	Doc. dr. A. Guogis (Mykolo Romerio universitetas) VU TSPMI diskusija
17.	Išdėstyti pagrindines mintis viename puslapyje (tai veiktų kaip "akumuliatyvinė granata").	Pastabas persiuntė A. Zabulis („Omnitel“)
18.	Skeptikai pavaizduoti neigiamai. Jie reikalingi visuomenei, kad pakritikuotų idėjas ir išvelgtų galimus trūkumus.	A. Leimontas („Sony Ericsson“)
19.	Pastraipose „ šokinėjama“ tarp sąvokų : nuo visuomenės, individo iki valstybės ir atgal. Sąvokos tekste turėtų būti išdėstytos nuo mažiausios iki didžiausios, arba atvirkščiai (individas – šeima – bendruomenė – miestas – valstybė – tauta).	A. Leimontas („Sony Ericsson“)
20.	Reikėtų pradėti nuo problemų ir paskui pereiti prie stiprybių , antraip atrodo, kad norima įrodyti, jog turime problemų, o ne galimybių.	A. Leimontas („Sony Ericsson“)
21.	Labai liūdnas ir per piktai pavaizduotas pirmasis scenarijus – susidaro įspūdis, kad autoriai net bijo apie jį šnekėti. Arba tuomet reikia paminėti, kad tai bus pasekmė, jeigu neisime antruoju keliu – tada šis bauginantis scenarijus tinka.	A. Leimontas („Sony Ericsson“)
22.	Strategija turi būti paremta „iš vidaus“ – t.y. reikalingas stiprus visuomenės pritarimas ir keitimasis.	J. Jagminas (Mykolo Romerio universitetas) VU TSPMI diskusija
23.	Lietuva gali būti tranzitinė šalis , kuri perduoda idėjas, verslo sumanymus ir tai galima panaudoti kaip išskirtinį bruožą, bendrą	Studentas VU TSPMI diskusija

	centrą, ašį.	
24.	Apie pažangos logiką – tai turėtų būti vadinama vizija, o ne strategija (jai trūksta kai kurių elementų – tikslų, priemonių). Atotrūkis tarp dabartinės situacijos ir vizijos yra pernelyg didelis. Ypatingai trūksta priemonių ir būdų, galinčių įkvėpti visą tautą ar elitą, kuris galėtų suvokti, kokiomis pastangomis (kaip) galima būtų tą viziją realizuoti.	Dr. T. Janeliūnas (Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas) VU TSPMI diskusija
25.	Derėtų paminėti, kas vyko per pastaruosius 20 metų (be Nepriklausomybės paskelbimo, įstojimo į NATO, ES – galbūt yra tam tikrų sričių, kuriose situacija gerėjo (įtraukti duomenis)). Dėl globalios Lietuvos: reikėtų tam tikrais rodikliais tai išmatuoti (pvz. atlikti išvykusiųjų apklausas, sužinoti grįžusiųjų mastą bei požiūrį).	D. Žvalionytė (Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto doktorantė) VU TSPMI diskusija
26.	Pasigendama ryšių tarp visuomenės, verslo ir valdžios . Siūlytina juos apibrėžti ir įvertinti.	Doc. dr. D. Gudelis (Mykolo Romerio universitetas) VU TSPMI diskusija
27.	Kokia bus varomoji jėga, kaip visa tai vyks? Inovatyvumas galėtų būti strategijos leitmotyvas – tuomet gali vadintis „Lietuvos inovatyvumo strategija“.	Prof. Dr. A. Baležentis (Mykolo Romerio universitetas) VU TSPMI diskusija
28.	Nepakankamai bendradarbiaujama su Pasaulio lietuvių bendruomene . Ji daug padėtų, nes nori prisidėti, bet nėra rekomendacijų ar siūlymų iš Lietuvos pusės, ką bendruomenė turėtų daryti.	Studentas VU TSPMI diskusija
29.	Turėtų būti išskirti mokslo ir studijų, meno, darbo ir šeimos derinimo, darbo vietų kūrimo aspektai. Sąmoningos visuomenės dalyje trūksta tam tikro atspirties taško (galėtų būti Bažnyčia, Sąjūdis). Strategijoje įvesti darnaus vystymosi koncepciją, kuri apimtų ekonomiką, socialinę politiką ir aplinkosaugą. Strategija galėtų būti įgyvendinama ne tik valstybės, bet ir organizacijų , kurios prisidėtų mikrolygmeniu.	Prof. Dr. A. Baležentis (Mykolo Romerio universitetas) VU TSPMI diskusija
30.	Trūksta socialinių rodiklių – socialinės nelygybės (Gini) koeficiento, skurdo rodiklio, socialinės raidos indekso ir kt. Teiginiai „Pilietis kaip klientas“ ir „Pilietis kaip aktyvus dalyvis“ yra iš skirtingų paradigimų (Naujosios viešosios vadybos ir Naujojo viešojo valdymo). Siūloma įvertinti jų tarpusavio integralumą. Įvertinti socialinės kokybės kvadranto modelio tinkamumą strategijai, kuriame pabrėžiami ekonominiai, socialiniai, politinės demokratijos aspektai.	Doc. dr. A. Guogis (Mykolo Romerio universitetas) VU TSPMI diskusija

31.	Strategija gali sąlygoti socialinės nelygybės išaugimą , nes orientuojantis į aukštąsias paslaugas, jų eksportu gali užsiimti tik nedidelė visuomenės dalis. Orientuojantis į pramonę galima sumažinti atotrūkį tarp darbdavių ir darbuotojų.	Dr. Ž. Martinaitis (Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas) VU TSPMI diskusija
32.	Atsakingas turėtų būti ne tik administracinis, bet ir politinis aparatas, derėtų nustatyti aiškia atsakomybę ir sprendimų priėmimą. Šiuo metu trūksta politinio įsipareigojimo ilgalaikiams tikslams.	Dr. T. Sudnickas (Mykolo Romerio universitetas) VU TSPMI diskusija
33.	Prioritetinė sritis turėtų būti lavinimas mokyklose, moralinis ugdymas .	Studentė VU TSPMI diskusija
Vizija ir vertybės		
34.	Reikėtų papildyti viziją – jog tai yra meritokratinė šalis, kurioje įgyvendinamas teisingumas . Svarstyta, ar verta strategijoje naudoti vieną pagrindinių vertybių – kūrybingumą. Reikėtų iškelti klausimą, kodėl mes esame nekūrybingi, kokios priežastys tai sąlygojo ir kaip šią problemą reikėtų spręsti.	Dr. T. Sudnickas (Mykolo Romerio universitetas) VU TSPMI diskusija
35.	Keisti šūkį „Tavo sėkmės šalis, kurioje gera gyventi ir dirbti“ į „ Tavo šalis, kurioje gera gyventi ir kurti “. Šiuo metu kyla mintis, jog dabar Lietuva yra nesėkminga.	- VU TSPMI diskusija
36.	Vertybių srityje reikėtų sugalvoti, kaip pakeisti visokiomis formomis eskaluojamą " kančios kultą ". Mūsų "istoriškai gili moralė ir kančia" neatsilaiko prieš faktą, jog kaip tauta – nykstame.	Pastabas persiuntė A. Zabulis („Omnitel“)
37.	Atvirumo vertybei apibūdinti verta pridėti ir savo nuomonės pasidalinimą. Kūrybingumo vertybei apibūdinti galima pridėti drąsą eksperimentuoti. Atsakingumo vertybei apibūdinti galima pridėti šeimą.	A. Leimontas („Sony Ericsson“)
38.	Derėtų nepamiršti svarbiausios žmogaus vertybės – sveikatos. Esant galimybei, papildyti tekstą žmogaus sveikatos užtikrinimo nuostatomis , nes be jos nebus svarbios ir kitos žmogaus vertybės.	N. Ribokienė (Sveikatos apsaugos ministerija)
Sąmoninga visuomenė		
39.	Siūlytina koreguoti visuomenės sąvoką , ją praplėsti ir kitais elementais, ne tik šeimos bei bendruomenių institucijomis (įtraukti nevyriausybinės organizacijos).	Lietuvos jaunimo organizacijų taryba
40.	Siūlytina nevyriausybinės organizacijas išskirti kaip atskirą ir nepriklausomą elementą, kuriantį sąmoningą visuomenę, jų veiklas aprašant atskiriame paragrafe.	Lietuvos jaunimo organizacijų taryba
41.	Rekomenduojama atskirti formalųjį ir neformalųjį ugdymą į atskirus paragrafus ir praplėsti formaliojo švietimo, neformalaus ugdymo bei mokymosi visą gyvenimą sąvokas ir funkcijas (kadangi mokymasis visą gyvenimą apima ne tik mokinius ir studentus, bet ir mokytojus, dėstytojus, universitetų administraciją).	Lietuvos jaunimo organizacijų taryba; Žinių ekonomikos forumo diskusija
42.	Rekomenduojame savanorišką veiklą įtraukti kaip svarbų	Lietuvos jaunimo

	kriterijų, kuriant politinę ir kultūrinę tapatybę.	organizacijų taryba
43.	Rekomenduotina akcentuoti pozityvų požiūrį į migracijos procesus , gerovės užtikrinimą grįžtantiems lietuviams, skatinti ryšių palaikymą su užsienio lietuviais (pvz. sukurti virtualių lietuvių tinklą).	Lietuvos jaunimo organizacijų taryba
44.	Rekomenduotina vengti itin konkrečių žingsnių numatymo (tokių kaip „Nacionaliniu mastu įgyvendinti bendruomeniškų iniciatyvų ir bendruomeniškausių vietovių konkursus“).	Lietuvos jaunimo organizacijų taryba
45.	Kritikuotina, jog strategijoje neakcentuojamas savarankiškumas . Sąmoningumas ir savarankiškumas yra skirtingos kategorijos. Sąmoningumas yra prielaida, o ne tikslas.	D. Kuolys (Pilietinės visuomenės institutas)
46.	Siūlytina, jog šeima turi prisiimti daugiau atsakomybės dėl vaikų ugdymo.	Žinių ekonomikos forumo diskusija
47.	Rekomenduojama skatinti šeimos aktyvumą, kurti šeimą kaip patikimą ir aktyvią visuomenės dalį .	Žinių ekonomikos forumo diskusija
48.	Užkirsti kelią korupcijai žiniasklaidoje .	Žinių ekonomikos forumo diskusija
49.	Siūlytina skatinti jaunimo pilietiškumą .	Žinių ekonomikos forumo diskusija
50.	Rekomenduojama diegti kultūrinės ir politinės praktikas kuriant stiprią tautos tapatybę .	Žinių ekonomikos forumo diskusija
51.	Vietoje sąvokos „žmogus“, vartoti sąvoką „ pilietis “ – taip bus sukurtas asmens santykis su valstybe.	Š. Birutis (Lietuvos pramonininkų konfederacija)
52.	Siūlytina įtraukti profesinį orientavimą, kryptingą vaikų ugdymą mokyklose kaip iniciatyvą.	M. Reinikis (Lietuvos pramonininkų konfederacija)
53.	Priemonė „Geriausiams Lietuvos studentams skirti stipendijas studijuoti prestižiniuose užsienio universitetuose...“ šiais laikais nelabai tinka, kai geriausi lengvai randa kelius į Europos universitetus. Dabar aktualiau prisitraukti lietuvius ir nelietuvius iš užsienio universitetų į Lietuvą .	Prof. J. Čičinskas (Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas)
54.	Reikėtų atsargiai žiūrėti į mokyklų savivaldos stiprinimą. Pradiniame etape, nesusiformavus pilietinei visuomenei, mokyklų savivaldos stiprinimas yra per ankstyvas Tai gali fragmentuoti vidurinio švietimo sistemą.	Doc. dr. V. Smalskys (Mykolo Romerio universitetas)
55.	Reikėtų rašyti terminą „ Lietuvių tauta “ (šiam vystymosi etape pavadinimas „Lietuvos tauta“ yra per ankstyvas ir sunkiai suvokiamas Rytų Centrinės Europos geopolitinėje erdvėje).	Doc. dr. V. Smalskys (Mykolo Romerio universitetas)
56.	Iki šiol tautiškumą suvokiame kaip kalbą ir geografinę teritoriją. Šiais laikais tautiškumas yra kalba ir tarpusavio ryšiai . Galėtume tapti pirmąja pasaulyje tauta, kuri savo tautiškumui realizuoti maksimaliai panaudoja internetą kaip galingą ryšių kūrimo priemonę (pvz. funkcionalus tautos portalas).	Pastabas persiuntė A. Zabulis („Omnitel“)
57.	Teiginys „Tad šios strategijos sėkmę lems atsakingi, kūrybingi ir atviri žmonės“ nėra tinkamas - daug atsakingų ir iniciatyvių žmonių buvo ir SSSR. Galbūt jiems geriau pasireikšti tokioje	A. Leimontas („Sony Ericsson“)

	visuomenėje.	
58.	Reikėtų akcentuoti ne tik lietuvius, bet Lietuvos piliečius , nes Lietuvoje gyvena ne tik lietuviai, bet ir kitų tautybių atstovai.	Inesis Kiškis (Aplinkos ministerija)
59.	Kai kurie dalykai labai primena autoritarines deklaracijas: privalomai bent vieną semestrą studentai studijuoja užsienyje, visose Lietuvos mokyklose nuo pirmos klasės pradedama mokyti anglų kalbos. „Lietuva 2030“ kaip tik turi suteikti daugiau laisvės, įvairovės, galimybę rinktis.	Nerija Putinaitė (Švietimo ir mokslo ministerija)
60.	Švietimo sistema turėtų skatinti tautiškumą. Reikėtų orientuotis į tautinės tapatybės kūrimą mokyklose, mokytojų ugdymą.	Studentas VU TSPMI diskusija
Sumani ekonomika		
61.	Pažymėti, kad neformalaus ugdymo metu gaunamos žinios bei patirtis yra svarbus verslumą skatinantis aspektas , kuriant sumanią ekonomiką.	Lietuvos jaunimo organizacijų taryba
62.	Siūlytina apibrėžti jaunimo perėjimo nuo mokslo iki darbo rinkos sistemos sukūrimo būtinybę. Siūlome atsižvelgti į NVO sektorių kaip į galimybę prisidėti prie verslumo plėtojimo Lietuvoje, įtraukiant visų amžiaus grupių žmones, skatinant dialogą tarp valstybinių, socialinių ir nevyriausybinų partnerių.	Lietuvos jaunimo organizacijų taryba
63.	Rekomenduojame išplėsti socialinio verslumo sąvoką ir ją išskirti kaip ypatingą sritį, kuriančią socialinę gerovę.	Lietuvos jaunimo organizacijų taryba
64.	Siūloma strategijoje akcentuoti ekonominį savarankiškumą , o ne šeimos verslą.	Žinių ekonomikos forumo diskusija
65.	Kalbėti ne vien tik apie verslo gerinimo sąlygas, bet pabrėžti ir darbuotojų apsaugos aspektą.	D. Šlionskienė (Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija)
66.	Įtraukti socialinius partnerius (pvz. profesines sąjungas) į sprendimų priėmimo procesus.	J. Švedienė (Lietuvos darbo federacija)
67.	Įtraukti gyventojų skaičiaus (modifikacijos) rodiklį.	G. Rainys (Lietuvos pramonininkų konfederacija)
68.	Strategijoje įvertinti regionų vystymosi perspektyvas.	G. Rainys (Lietuvos pramonininkų konfederacija)
69.	Įtraukti verslumo lygį atspindintį rodiklį, pvz. įmonių skaičių, tenkantį 1000 gyventojų.	Š. Birutis (Lietuvos pramonininkų konfederacija)
70.	Paminėti kaimo regioną (nesiorientuoti vien tik į miestus).	Š. Frolenko (Lietuvos jaunimo organizacijų taryba)
71.	Formuoti žinioms imlaus inovatyvaus verslo kietąją ir minkštąją infrastruktūrą.	Žinių ekonomikos forumo diskusija

	<p>Kietoji infrastruktūra – inkubatoriai, hubai, verslo ir technologijų slėniai, atvira prieiga</p> <p>Minkštoji infrastruktūra – kompetencijos, profesionalių inovacijų konsultantų tinklo vystymas, ir stiprinimas, taip pat ir bendradarbiaujant su tarptautiniais partneriais, siekiant užsitikrinti inovacinių procesų palaikymą ne tik Lietuvos viduje, bet sukurti tarptautinius inovacijų sklaidos kanalus, ir dalyvavimą globaliose technologijų grandinėse.</p>	
72.	<p>Formuoti verslumo ir kūrybiškumo kultūrą.</p> <p>Skatinti verslo ir valdžios bendradarbiavimą, pagarbą verslui, partnerystės įtvirtinimą (PPT).</p> <p>Formuoti kūrybiškumo ir inovacijų bendruomenes (diskusijų klubai, knowledge cafes, inovacijų mentoriai, ir coachai), sukurti privataus investuotojo ir verslo angelų kultūrą (dauguma verslo angelų fondų veikia nacionaliniu ir geografiniu principu, plius turi ir technologinę dedamąją), stiprinti ir skatinti rizikos kapitalo fondų veiklą</p> <p>Nuo šios dimensijos neatskiriama pasitikėjimo kultūra (valdžia pasitiki verslu, verslas – patikimas partneris). Pasitikėjimo kultūra formuojama per socialinės atsakomybės iniciatyvas.</p>	Žinių ekonomikos forumo diskusija
73.	<p>Igyvendinti atvirumo politiką (žinių, žmonių, kapitalo, inovacijų ir idėjų, verslo judėjimo laisvės), sudarant vienodas sąlygas Lietuvos ir užsienio investuotojams, inovatyviems žmonėms ir idėjoms iš viso pasaulio. Taigi, tai savo ruožtu reiškia ir konkurencijos didėjimą ir tarptautiškumą, nacionalinių programų atvirumą tarptautinei konkurencijai.</p>	Žinių ekonomikos forumo diskusija
74.	<p>Lietuva galėtų tapti ne tik aukštųjų paslaugų šalimi, bet ir pramonę vystančia šalimi (geriausiai ekonominę krizę atlaikė pramoninės šalys).</p>	Doc. dr. V. Smalskys (Mykolo Romerio universitetas)
75.	<p>Strategijoje neatsispindi vartotojų kooperacijos skatinimas. Be vartotojų kooperacijos tobulinimo ir skatinimo nesukursime pilietinės visuomenės. Vartotojų kooperacija gali būti verslo kūrimo mokykla daugeliui kooperatyvų narių.</p>	Doc. dr. V. Smalskys (Mykolo Romerio universitetas)
76.	<p>Tekste turi atsispindėti žemės ūkis. Pasaulinės bado tendencijos daugelį šalių verčia atsisukti į žemės ūkį.</p>	Doc. dr. V. Smalskys (Mykolo Romerio universitetas)
77.	<p>Lietuviai gali būti itin stiprūs visur, kas yra susiję su ekologija (pačia plačiausia prasme). Tai galėtų būti Lietuvos kultūrinė specifika versle, kadangi ekologija lietuviams yra ne laikmečio mada, o natūraliai širdyje išlikę ryšiai su gamta ir jos ritmais.</p>	Pastabas persiuntė A. Zabulis („Omnitel“)
Patikima ir moderni valdžia		
78.	<p>Siūloma įterpti teiginį: „Formuojant strategijas ir nustatant jų prioritetus, yra įtraukiamos visos suinteresuotos pusės, siekiama plataus konsensuso derinant strateginius klausimus.“</p>	Žinių ekonomikos forumo diskusija
79.	<p>Siūlytina keisti valdžios kūrimo krypties aprašymą: vietoje „Valdžia yra strategiškai pajėgi ir orientuota į rezultatą“ vartoti „Valdžia yra pajėgi formuoti ir įgyvendinti strategijas, geba</p>	Žinių ekonomikos forumo diskusija

	nustatyti svarbiausius prioritetus, atsižvelgdama į turimus išteklius“.	
80.	Siūlytina keisti valdžios kūrimo krypties aprašymą: vietoje „Viešojo valdymo sprendimai priimami kryptingai ir kuo platesniu sutarimu, siekiant ilgalaikių strateginių tikslų ir šalies gerovės“ vartoti „Valdžia puoselėja į veiklos rezultatus ir efektyvumą orientuotą valdymo kultūrą“.	Žinių ekonomikos forumo diskusija
81.	Siūlytina keisti valdžios kūrimo krypties aprašymą: vietoje „Sprendimai įvairiuose valdymo lygiuose yra grindžiami įrodymais ir užtikrinamas jų įgyvendinimas mažiausiomis sąnaudomis“ vartoti „Valdžia matuoja, analizuoja ir nuolat gerina veiklos rezultatus pagal visuomenės poreikius“.	Žinių ekonomikos forumo diskusija
82.	Abejotina, ar tikslinga projekte įrašyti rodiklį, numatantį, kad Lietuvos savivaldybių savarankiškų funkcijų, kurias įgyvendins ir viešąsias paslaugas teiks bendruomenės ar nevyriausybinės organizacijos, dalis 2020 m. pasieks 40 procentų, o 2030 m. – net 50 procentų. Įvertinus Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnyje nurodytas 42 savarankiškas savivaldybių funkcijas, svarstyti, ar bus pasiekta rezultato reikšmė.	R. Čapas (Lietuvos savivaldybių asociacija)
83.	Itin rekomenduojama, kad NVO būtų minimos kaip svarbiausios suinteresuotų asmenų grupės , įtraukiamos į valstybės valdymo procesus tiek rengiant konsultacijas su jomis, tiek užtikrinant jų tiesioginį dalyvavimą sprendimų priėmimo procese.	Lietuvos jaunimo organizacijų taryba
84.	Siūloma pašalinti loginį prieštaravimą : dokumente minimas siūlymas viešajame valdyme plačiai įgyvendinti vertės už pinigus iniciatyvą, optimizuojant vykdomas veiklas. Kaip pavyzdys pateikiamas pagrindinių funkcijų centralizavimas. Pastarasis pavyzdys prieštarauja bendrai skyriaus nuostatai, teigiančiai, kad valdymo procesai turi būti skaidrūs ir prieinami piliečiams, juos įtraukiant per atvirą dalyvavimą.	Lietuvos jaunimo organizacijų taryba
85.	Patartina savivaldžioms bendruomenėms suteikti kuo daugiau galių spręsti vietos aktualijas . Įgalinti žmones priimti atsakomybę už savo aplinką.	Žinių ekonomikos forumo diskusija
86.	Siūloma atkurti apskritis .	Žinių ekonomikos forumo diskusija
87.	Rekomenduojama naudoti e-balsavimą, taikymą pradedant savivaldos lygmeniu.	T. Langaitis (Pilietinės atsakomybės fondas)
88.	Siūlytina modernios patikimos valdžios skyrių pradėti apibrėžiant paprastam žmogui (trumpai ir aiškiai) "kas yra valdžia". Taip pat pristatyti, kokias paslaugas valdžia teikia.	T. Langaitis (Pilietinės atsakomybės fondas)
89.	Sudaryti sąlygas efektyviai konkurencijai valdžios paslaugų teikime tarp NVO, verslo ir valdžios institucijų.	T. Langaitis (Pilietinės atsakomybės fondas)
90.	Siūlytina valdžiai reguliariai matuoti teikiamų paslaugų paklausą ir efektyvumą. Garantuoti piliečiams informacijos skaidrumą apie valdžios teikiamų paslaugų paklausą ir efektyvumą.	T. Langaitis (Pilietinės atsakomybės fondas)

	<p>Suteikti galimybę piliečiams teikti savo siūlymus efektyvesnei valdžios veiklai bei garantuoti dialogo procesą.</p> <p>Teikti paslaugas „kuo arčiau žmogaus“ (pradedant nuo žemiausio savivaldos lygmens), praktiškai naudojant subsidiarumo principą.</p>	
<p>91.</p>	<p>Prieš pradėdant kurti paslaugą, apklausos ir konsultacijų būdu įvertinti paslaugos poreikį visuomenėje ir (ar) versle, jos kaštus ir naudą, arba jos pagalba kontroliuojamą riziką.</p> <p>Siūloma valdžiai teikti piliečiams ir verslui tik tas paslaugas, kurios negali būti teikiamos konkurencingoje rinkoje.</p> <p>Sudaryti paslaugų katalogą, kurio dėka būtų aišku, kokias konkrečiai paslaugas teikia valdžios institucijos; aprašyti ir viešai paskelbti jų teikimo procesus ir kokybės rodiklius (charakteristikas). Valdžiai apskaičiuoti visų savo teikiamų paslaugų kaštus ir juos viešai skelbti.</p> <p>Fiksuoti institucijos suteiktų paslaugų (transakcijų) skaičių.</p> <p>Paslaugos teikimo procese numatyti kokybės vertinimą, fiksuojant piliečių ar verslo nuomonę apie suteiktą paslaugą ir viešai skelbiant kiekvienos paslaugos reitingą visuomenėje. Susieti valdžios finansinę motyvaciją su teikiamų paslaugų kokybe.</p> <p>Reguliariai vertinti ir tobulinti paslaugų faktinį naudojimą ir naudojamumą.</p> <p>Visas paslaugas, jei tik tai įmanoma ir ekonomiškai naudinga, teikti elektroniniu būdu.</p> <p>Vertinant paslaugų poreikį, vykdyti visuotinę arba reprezentatyvią piliečių ir verslo apklausą bei konsultuotis su laikinomis ekspertų grupėmis. Apklausų ir konsultacijų rezultatus skelbti viešai.</p> <p>Valdžiai nuolat informuoti bei konsultuotis su visuomene ir verslu paslaugų, gyvenamosios aplinkos ir kitais aktualiais klausimais.</p> <p>Suteikti piliečiui ar verslo atstovui galimybę užsisakyti (prenumeruoti) informaciją, susijusią su jį dominančia sritimi, ir gauti nuorodas į visus valdžios svarstymus ir sprendimus, susijusius su nurodyta sritimi.</p>	<p>A. Plečkaitis (Lietuvos informacijos technologijų ir telekomunikacijų įmonių asociacija "Infobalt")</p>
<p>92.</p>	<p>Skatinti valdžią domėtis piliečių ir verslo nuomone, priimti ir skatinti jų iniciatyvas, sudaryti galimybes viešai jas teikti elektroniniu būdu. Taip pat viešai pateikti vertinimą ir</p>	<p>A. Plečkaitis (Lietuvos informacijos</p>

	įsipareigojimus, kaip šios iniciatyvos bus toliau vystomos ir realizuojamos, arba priežastis, kodėl jos nėra priimtinos.	technologijų ir telekomunikacijų įmonių asociacija "Infobalt")
93.	Teisės aktais įpareigoti seniūnijas ir savivaldos institucijas supažindinti visus savo piliečius elektroniniu būdu tiek su konkrečių projektų ar paslaugų, tiek su trumpo, vidutinio ir ilgo laikotarpio planais. Sudaryti piliečiams galimybę per vietos valdžios valdomas elektronines priemones patiems teikti iniciatyvas ir inicijuoti kitų piliečių nuomonės apklausas, kurioms pritarant didesniai gyventojų ar verslo skaičiui, jos privalėtų būti svarstomos seniūnijoje ar savivaldybės taryboje.	A. Plečkaitis (Lietuvos informacijos technologijų ir telekomunikacijų įmonių asociacija "Infobalt")
94.	Siūlytina keisti valdžios apibūdinimą – ji gali būti ne patikima, o valdžia, įgalinanti pokyčius visuomenėje ir ekonomikoje . Galimos ekonominės veiklos formos, kurios apimtų tiek sumanią visuomenę, tiek sumanią ekonomiką, pvz. kooperacijos . Valdžia galėtų būti žinių centras, generuojantis idėjas; valdžia, kuri padėtų visuomenei mokytis ir ugdyti sumanią visuomenę.	Doc. dr. D. Gudelis (Mykolo Romerio universitetas) VU TSPMI diskusija
95.	Kadangi daugeliui negražiai skamba „Pilietis kaip klientas“ – jį vertėtų pakeisti į „ Pilietis kaip kokybiškų paslaugų gavėjas “.	Doc. dr. V. Smalskys (Mykolo Romerio universitetas)
96.	Trūksta užuominų į sudėtingus sprendimus. Siūloma sutarti dėl esminių sričių – valstybės finansų, Sodros, darbo rinkos, kokių vaidmenį turėtų vaidinti valstybė, užfiksuoti socialinį konsensumą. Tai būtų svarbus pagrindas politikos ilgalaikiškumui tose srityse.	- VU TSPMI diskusija
97.	Ribotos apimties valstybės tarnyba nebūtinai garantuos viešojo administravimo veiksmingumą, todėl siektina, jog valstybės tarnyba būtų lanksti, profesionali ir orientuota į rezultatus (atsisakyti teiginio „ribotos apimties“).	Doc. dr. V. Smalskys (Mykolo Romerio universitetas)
98.	Modernios valdžios dalyje reiktų įterpti e-valdymą .	Prof. Dr. A. Baležentis (Mykolo Romerio universitetas) VU TSPMI diskusija

Visuomenės nuomonė: viešosios konsultacijos metu gauti pasiūlymai

Bendros pastabos	
1.	Elektronine forma teikiami pasiūlymai galėtų turėti tokią pat juridinę galią ir į juos būtų atitinkamai sureaguota. Tai sutaupyti aktyvių piliečių laiką ir išlaidas bei padėtų efektyviau spręsti valstybės problemas.
2.	Siūloma alternatyvi strategija : http://aistis.eu/index.php/strategija
3.	Išmokti intensyviai naudotis viešaisiais ryšiais tarptautiniu lygiu Didinti Lietuvos žinomumą Europoje ir pasaulyje, pvz., paskelbti, jog Lietuvoje mobiliojo ryšio skverbtis pagal abonentų skaičių yra viena didžiausių pasaulyje, šviesolaidinio interneto skverbtis Lietuvoje yra didžiausia Europoje).
4.	Išsikelti siekį visiškai integruoti Baltijos valstybių kariuomenes . Taip pat siekti integracijos į Šiaurės šalių pradėtą plėtoti jų karinį bendradarbiavimą ateityje.
5.	Toliau artėti link Šiaurės šalių , iš jų mokytis ir perimti gerąją praktiką (gali atvirai padėti savo politiniu, socialiniu know-how principu). Šiaurės šalyse turėtume ieškoti ilgalaikių partnerių.
6.	Panaikinti mokesčių už medicinos draudimą tiems, kurie nebuvo darbingi ar registruoti darbo biržoje.
Vizija ir vertybės	
7.	Reikėtų mokytis savigarbos, atsakingumo, draugiškumo.
8.	Išsikelti ir pasauliui paskelbti tikslą Lietuvai pralenkti Pietų Korėją interneto greičio atžvilgiu.
Sąmoninga visuomenė	
9.	Pateikti rodikliai nėra tinkami šeimai.
10.	Tvirtos valstybės pagrindas yra tvirta šeima . Pirma turėtų būti galvojama apie šeimos pajamas, o tik paskui apie tai, kiek ji gali sumokėti mokesčių.
11.	Vystyti oficialią trijų vaikų politiką (siekti Lietuvos demografinės padėties gerinimo).
12.	Stiprinti kartų ryšį, motinos vaidmenį šeimoje, valstybės dėmesį šeimos klausimams.
13.	Suteikti galimybę visiems lietuviams pasaulyje įgyti Lietuvos pilietybę .
14.	Akcentuoti individo bei visuomenės sveikatos sritis.
15.	Išryškinti kultūros vaidmenį ir svarbą.
Sumani ekonomika	
16.	Ekologinis (bet tikraja, o ne madingąja to žodžio prasme) atsakingumas, pilietiškumas yra labai svarbūs estetinė, etinė, fizinės gerovės ir sveikatos, resursų naudojimo prasme.
17.	Įkurti Lietuvos dizaino tarybą iš suinteresuotų visuomeninių, švietimo, pramonės organizacijų, kuri koordinuotų ir sukurtų ilgalaikę dizaino politiką Lietuvoje (šiuo metu už dizainą neatsakinga nei viena ministerija, nes tai ir kultūros, ir švietimo, ir ūkio šaka vienu metu).
18.	Elektros, šilumos, pagrindinių maisto produktų tiekimas, gyvenamųjų būstų nuosavybė turėtų priklausyti valstybei , o ne privačiam verslui.
19.	Valstybė (LR piliečiai) turi pasirūpinti, kad kiekvienas turėtų teisę į būstą, maistą ir mokslą . Pensininkams 100 proc. būtų kompensuojama už būsto mokesčius, taip pat duodama tam tikra pinigų suma, kad galėtų laisvai pragyventi.
20.	Vystyti visas įmanomas alternatyvias energetikos rūšis . Remti mokslininkus kurie dirba

	<p>alternatyvių energijos šaltinių išradimuose ir tobulinime. Tik būdami energetiškai nepriklausomi būsime konkurencingi aplinkinėse rinkose. Todėl reikėtų skatinti elektromobilių, vėjo ir saulės jėgainių kūrimą ir gamybą. Reikėtų priimti įstatymą, kuriuo vadovaujantis būtų superkama elektros energija iš gyventojų, gaminančių savarankiškai elektros energiją.</p>
21.	<p>Investuoti į ateities technologijas, pvz., į elektromobilių gamybos pramonę Lietuvoje. Jei nedrįsta investuoti verslas, pradžia gali inicijuoti valstybė. Tai gali būti simbolinė pagalba, pvz., pakeičiant tarnybinius valstybės tarnautojų automobilius. Vėliau tam tikra dalis gali būti gaminama vietinei rinkai. Siekiant šio tikslo, bendradarbiauti su šalies technikos srities universitetais (VGTU, KTU), įdarbinti jų talentus.</p>
22.	<p>Remti smulkųjį verslą. Padėti tiems, kurie prekiauja kokybiška vietos produkcija, galbūt leisti tam tikrą laiką nemokėti mokesčių. Svarstyti galimybę įsteigti tam tikrą fondą, iš kurio neatlygintinai būtų paremtos perspektyvios atrinktos smulkiojo verslo idėjos.</p>
23.	<p>Kategoriškai reikštis Lietuvos energetinio suverenumo klausimu. Jei nepavyktų pastatyti AE, svarstyti galimybę atitinkamas lėšas investuoti į atsinaujinančią energetiką. ES turėtų prie to prisidėti.</p>
24.	<p>Nutiesti greitaeigio traukinio liniją tarp Vilniaus ir Kauno.</p>
25.	<p>Sudaryti kuo palankesnes sąlygas plėtotis verslui (ypač smulkiajam).</p>
<p>Patikima ir moderni valdžia</p>	
26.	<p>Mažinti biurokratų skaičių ir supaprastinti procedūras.</p>
27.	<p>Skatinti viešąsias įstaigas savo veikloje diegti kokybės vadybos ideologiją, pasinaudojant kokybės vadybos specialistų giliu išmanymu ir praktine patirtimi.</p>
28.	<p>Vyriausybės ir ministerijų bei savivaldybių tinklapiuose įrengti viešus internetinius forumus.</p>
29.	<p>Siekti piliečių pasitikėjimo valstybės valdžios organais, pvz., sukurti informacinę sistemą, kuri viešintų visas Premjero pajamų ir išlaidų transakcijas jo banko sąskaitos atžvilgiu. Įkurti antikorupcijos komandą, kuri dalyvautų viešojo pirkimo sandoriuose, skelbti Transparency International“ duomenis apie Lietuvos visuomenės nuotaikas korupcijos atžvilgiu ne kas metus, o kas mėnesį, išgyvendinti bet kokias nepotizmo apraiškas, „nedengti“ nesąžiningų/neatsakingų kolegų.</p> <p>Išgyvendinti korupciją. Daryti tai ne tik bausmių pagrindu, bet ir motyvuoti žmones pergaltuoti savo veiksmus. Skatinti visus asmenis, kurių kasdienybėje kyšis nėra retenybė, (policininkus, medikus, muitininkus, priešgaisrinės apsaugos tarnybų darbuotojus, teisininkus) jų neimti. Motyvuoti tam tikra kyšio dalimi, apie kurio davimą buvo pranešta.</p> <p>Viešai skelbti visuomenei, kokia žala padaroma kasmet dėl korupcijos (pvz., kiek darželių, mokyklų galima buvo už tai renovuoti ir pan.). Tegul žmonės susivokia, kiek netenka. Šviesti jaunimą, jau mokyklose (pradinukams, moksleiviams, studentams) reguliariai mokyti apie korupciją ir panašius antipilietiškus dalykus – visiems adekvačiai pagal jų suvokimo galimybes.</p> <p>Nauji valstybės pareigūnai turi praeiti ne tik darbo saugos instruktažą, bet ir tai, kas belstūsi į jų sąžinę. Tai vykdyti reguliariai kasmet.</p>
30.	<p>Teiginys „Sudaryti sąlygas konkurencijai viešųjų paslaugų teikime (įtraukiant ne tik privatų sektorių, bet ir nevyriausybinės organizacijas ar bendruomenes)“ prieštarauja Europos Sąjungos normai/principui, kad viešasis sektorius su privačiu nekonkuruoja. Tokia konkurencija iš esmės nereikalinga.</p>

31.	Skatinti tiesioginę savivaldą . Rengti vardinius rinkimus, o ne pagal sąrašus. Mažinti valstybės valdymo aparatą, dalį funkcijų, kurias dabar atlieka (ar turi atlikti) valstybinės institucijos perduodant nevyriausybinėms ir visuomeninėms organizacijoms. Pertvarkyti likusias valstybines institucijas, siekiant, kad nesidubliuotų funkcijos ir būtų aiški atskaitomybė bei kompetencijos ribos. Naikinti korupciją ir nepotizmą valstybinėse institucijose ir teismuose.
32.	Siūlyti sąvoką „atsakinga valdžia“, kadangi moderni valdžia nebūtinai bus gera.